

DĄB BEZSZYPUŁKOWY O POPRZECZNIE SPĘKANEJ KORZE

MIECZYŚLAW CZEKALSKI

Czasami w lasach można spotkać drzewa dębu bezszypułkowego (*Quercus petraea*) o poprzecznie spękanej korze, a właściwie – martwicy korkowej, na pniu. Pierwszy u nas opisał i sfotografował takie drzewo prof. Ryszard Zaręba z SGGW w Warszawie (*Rocznik Dendrologiczny* 32, z 1979 r.). Kilka takich okazów rośnie w Puszczy Piaskowej,

Fot. 1. Dąbrowa Krzymowska – dąb bezszypułkowy o poprzecznie spękanej korze

w rezerwacie leśnym „Dąbrowa Krzymowska”, w nadleśnictwie Chojna, na południu woj. zachodniopomorskiego. Rezerwat zajmujący 34,86 ha utworzono w 1985 r. dla zachowania naturalnego fragmentu kwaśnej dąbrowy trzcinnikowej (*Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*), z wieloma pomnikowymi dębami bezszypułkowymi i sosną zwyczajną (*Pinus sylvestris*). Oglądaliśmy te dęby 8 września 2012 r. podczas sesji terenowej ostatniego dnia Międzynarodowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego w Szczecinie.

Fot. 2. Dąb bezszypułkowy o poprzecznie spękanej korze w Porażynie (Wielkopolska)

Wspomniane dęby mają pnie gonne, czyli mniej więcej tej samej grubości na całej wysokości. Spękania kory, w formie pręg, przebiegają poprzecznie do osi pnia, mniej więcej równoległe do siebie, albo przez prawie cały obwód pnia, albo tylko na pewnym jego wycinku. Oddalone są od siebie

o kilkanaście centymetrów, najniższe – na odziomku pnia, najwyższe zaś sięgają pierwszych gałęzi korony. Nie wiadomo, w jakim wieku były drzewa, gdy pręgi zaczęły się pojawiać na korze. Obecnie średni wiek drzewostanu wynosi 380 lat. Widoczny na fotografii pień dębu bezszypułkowego, z pręgami na korze, ma obwód 308 cm (fot. 1).

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku drzewo dębu bezszypułkowego o podobnie poprzecznie spękanej korze znalazłem w miejscowości Porażyn, w powiecie nowotomyskim, w woj. wielkopolskim (fot. 2). Rośnie na terenie ośrodka kształcenia leśnego. Wcześniej była to posiadłość rodu Opalińskich, a w okresie międzywojennym, aż do 1939 r., Porażyn był własnością generała Kazimierza Sosnkowskiego (1885–1969), ministra spraw wojskowych, inspektora armii, a w latach 1943–1944 – Naczelnego Wodza.

Drzew dębu bezszypułkowego o poprzecznie spękanej korze jest w naszych lasach i parkach prawdopodobnie więcej, warto je dokumentować. Przyczyna zjawiska nie jest

znana. Nie są nią zapewne warunki siedliskowe związane z określonym zbiorowiskiem roślinnym. W Porażynie wspomniany wcześniej dąb rośnie w zespole *Quercus roboripinetum* – subkontynentalnym borze mieszanym, z licznym udziałem borówki czernicy (*Vaccinium myrtillus*). Czy drewno drzew z poprzecznymi spękaniem kory odznacza się specjalnymi właściwościami? Nie wiadomo. Być może dopiero nowoczesne badania genetyczne mogłyby rzucić pewne światło na opisany rodzaj zmienności. W kolekcjach dendrologicznych dęby bezszypułkowe z poprzecznie spękana korą byłyby ciekawostką dla miłośników drzew.

Fotografie wykonał autor.

prof. dr hab. Mieczysław Czekalski jest emerytowanym profesorem zwyczajnym Katedry Roślin Ozdobnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i członkiem honorowym PTD